

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania Z.W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 listopada 2016 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 maja 2016 r., sygn. akt III AUa .../15,

uchyła zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z 20 listopada 2015 r., oddalił apelację ubezpieczonego Z.W. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 22 grudnia 2014 r., w którym oddalono jego odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania mu prawa do emerytury.

Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi ubezpieczonego 2 lutego 2016 r. Termin do wniesienia skargi kasacyjnej upłynął 2 kwietnia 2016 r.

W dniu 11 kwietnia 2016 r. ubezpieczony, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej wniesienia. Motywując wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, pełnomocnik

ubezpieczonego podniosła, że ubezpieczony udzielił jej pełnomocnictwa do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej oraz reprezentowania przed Sądem Najwyższym 29 marca 2016 r. Złożenie skargi w ustawowym terminie, który upływał 2 kwietnia 2016 r., nie było możliwe z uwagi na chorobę pełnomocnika, uniemożliwiającą podejmowanie przez nią czynności zawodowych, w okresie od 31 marca do 4 kwietnia 2016 r. Do wniosku dołączono zaświadczenie lekarskie wystawione 5 kwietnia 2016 r., stwierdzające, że pełnomocnik w okresie od 31 marca do 4 kwietnia 2016 r. cierpiała na ostrą chorobę powodującą znaczny rozstrój zdrowia, znaczne osłabienie fizyczne i wyczerpanie uniemożliwiające wszelkie czynności intelektualne, w tym przygotowanie pisma procesowego.

Sąd Apelacyjny w [...], postanowieniem z 30 maja 2016 r., oddalił wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej jako niezasadny i odrzucił skargę kasacyjną jako złożoną po terminie.

Sąd uznał, że mimo niekwestionowanego faktu choroby pełnomocnika, przypadającej na ostatnie trzy dni terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, powodującej uchybienie terminowi dokonania czynności procesowej, nie zachodzi pozytywna przesłanka z art. 168 § 1 k.p.c., uzasadniająca przywrócenie terminu, tj. brak winy po stronie dokonującego czynności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej nie może być uwzględniony, gdy stwierdzone okoliczności świadczą o zachowaniu strony noszącym znamiona winy w jakiegokolwiek postaci, także polegającej na niedbalstwie. Ubezpieczony będący stroną w niniejszej sprawie był reprezentowany przed sądami powszechnymi przez profesjonalnego pełnomocnika. Pełnomocnik ten otrzymał 2 lutego 2016 r. odpis wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem i ciążył na nim obowiązek powiadomienia strony, w ramach czynności wygaszających pełnomocnictwo, o możliwości podjęcia dalszych czynności procesowych koniecznych do wniesienia skargi kasacyjnej. Wobec powyższego brak jest podstaw, aby kwalifikować bezczynność strony w okresie od 2 lutego do 29 marca 2016 r. inaczej niż zawinione niedbalstwo. Dopuszczając się opisanego zaniechania, niezależnie czy z opieszałości, czy z niezdecydowania, i udzielając pełnomocnictwa do sporządzenia skargi kasacyjnej na pięć dni przed końcem terminu do jej wniesienia, strona w sposób rażący

naruszyła obowiązek należytej dbałości o swoje interesy. Tak rozumianej winy strony nie wyłącza choroba pełnomocnika, przywoływana we wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego wniosła pełnomocnik ubezpieczonego, zarzucając naruszenie art. 168 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczony przez nieudzielenie radcy prawnemu pełnomocnictwa do sporządzenia skargi kasacyjnej w okresie od 2 lutego do 29 marca 2016 r. z własnej winy nie dochował terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Wobec powyższego zarzutu składająca zażalenie wniosła o zmianę postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej oraz o przywrócenie tego terminu, a także o uchylenie postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej.

Uzasadniając zarzuty zażalenia, pełnomocnik skarżącego ujawniła, że ubezpieczony już w lutym 2016 r. wyrażał chęć kontynuowania sporu sądowego przez wniesienie skargi kasacyjnej od wydanego wyroku. W tym celu pozostawał w kontakcie z pełnomocnikiem. Do sporządzenia dokumentu pełnomocnictwa doszło jednak dopiero 29 marca 2016 r., po Świątach Wielkanocnych. W tych okolicznościach nie można zarzucić stronie naruszenia obowiązku dbałości o swoje interesy. Nie jest także uchybieniem tego obowiązku udzielenie pełnomocnictwa na pięć dni przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, tym bardziej, gdy skargę miałby przygotować pełnomocnik, który znał sprawę z wcześniejszych etapów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Sąd Apelacyjny dokonał błędnej wykładni art. 168 § 1 k.p.c. i w jej wyniku bezpodstawnie uznał, że ubezpieczony jako strona postępowania nie dochował należytej staranności (nie wykazał dbałości o swoje własne istotne życiowo sprawy), ustanawiając pełnomocnika procesowego dopiero na pięć dni przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zwlekanie z dokonaniem czynności procesowej do ostatniego dnia terminu nie powinno być traktowane jako zawinione działanie strony, jeżeli więc zdarzenia uniemożliwiające dokonanie tej czynności (np. choroba strony lub jej pełnomocnika) nastąpiły dopiero w ostatnim dniu – niedokonanie czynności w terminie jest niezawinione (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r., II CZ 146/12, LEX nr 1288652). Jeżeli istotna przeszkoda w dokonaniu czynności procesowej powstaje w ostatnim dniu biegu terminu do jej dokonania, to uzasadnia ocenę, że uchybienie terminu nastąpiło bez winy strony (wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2004 r., V CSK 587/03, LEX nr 585895).

Zarówno w orzecznictwie, jak i w nauce prawa podkreśla się, że brak winy w uchybieniu terminu powinien być oceniany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności danej sprawy. Przyjmuje się przy tym, że brak winy występuje w przypadku takiej choroby strony lub jej przedstawiciela (pełnomocnika), która uniemożliwia dokonanie czynności procesowej. Uszło uwadze Sądu Apelacyjnego, że w rozpoznawanej sprawie chodziło o nagłą chorobę pełnomocnika ubezpieczonego, potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim, według którego w okresie od 31 marca do 4 kwietnia 2016 r. pełnomocnik cierpiała na ostrą chorobę powodującą znaczny rozstrój zdrowia, znaczne osłabienie fizyczne i wyczerpanie, uniemożliwiające wszelkie czynności intelektualne, w tym przygotowanie pisma procesowego.

W razie nagłego zachorowania, połączonego z tego rodzaju diagnozą, nie można w zasadzie oczekiwać od chorej osoby natychmiastowego zorganizowania zastępstwa w celu dokonania niezbędnych czynności procesowych, zwłaszcza gdy niedyspozycja bezpośrednio poprzedzała i obejmowała weekend – sobotę 2 kwietnia i niedzielę 3 kwietnia 2016 r.

W ocenie Sądu Najwyższego należy przyjąć, że w rozpoznawanej sprawie istniała przyczyna usprawiedliwiająca niedokonanie przez pełnomocnika strony (ubezpieczonego) czynności procesowej (wniesienie skargi kasacyjnej) w ustawowym terminie. Przyczynę tę stanowiła nagła, nieprzewidziana choroba pełnomocnika, potwierdzona przedstawionym zaświadczeniem lekarskim, której zaistnienie nie może obrócić się na niekorzyść ubezpieczonego tylko z tej

przyczyny, że rzekomo „zwlekał” z ustanowieniem pełnomocnika do reprezentowania go w postępowaniu kasacyjnym. Jeżeli w ocenie samego pełnomocnika było możliwe sporządzenie skargi kasacyjnej w terminie, mimo udzielenia pełnomocnictwa 29 marca 2016 r., to nie można mówić o zaniedbaniu strony. Skoro choroba pełnomocnika była tego rodzaju, że usprawiedliwiała złożenie skargi kasacyjnej po jej ustaniu wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia środka zaskarżenia, to nie można oczekiwać, że pełnomocnik powinien był wnieść skargę kasacyjną w czasie choroby.

Jeżeli zdarzenie uniemożliwiające dokonanie czynności nastąpiło w ostatnich dniach terminu, w którym czynność miała być dokonana, to nie można przyjąć, że niedokonanie czynności było zawinione przez stronę lub jej pełnomocnika. Brak winy w uchybieniu terminu powinien być oceniany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2004 r., I CZ 142/04, LEX nr 277071).

W orzecznictwie przyjmuje się, że profesjonalny pełnomocnik, planując dokonanie czynności procesowej (np. wniesienie środka zaskarżenia), musi uwzględnić, kierując się zwykłym doświadczeniem życiowym, że w okresie biegu terminu do jej dokonania mogą nastąpić czasowe przeszkody – wynikające ze zwykłych zdarzeń życiowych, w tym także z krótkich niedyspozycji zdrowotnych – utrudniające mu sporządzenie i wniesienie środka zaskarżenia w ostatnim dniu terminu. Konieczność uwzględnienia tych przeszkód obciąża pełnomocnika tym bardziej w sytuacji, gdy cierpi on na określone i powtarzające się, krótkotrwałe niedyspozycje zdrowotne, nie może więc wykluczyć pojawienia się tego rodzaju przeszkody w okresie biegu terminu do dokonania czynności procesowej (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2012 r., III CZ 42/12, LEX nr 1228449). Inaczej jednak przedstawia się sprawa wówczas, gdy niedyspozycja zdrowotna jest nagła i niemożliwa do przewidzenia (np. ostra infekcja).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie, co oznacza, że skardze kasacyjnej powinien być nadany bieg, ponieważ wniosek o przywrócenie terminu

do jej wniesienia zasługiwał na uwzględnienie na podstawie art. 168 § 1 k.p.c. a to oznacza, że jej odrzucenie na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. było nieuzasadnione.

Należy przypomnieć, że zaskarżeniu zażaleniem podlegało jedynie postanowienie Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako kończące postępowanie w sprawie. W zażaleniu został jednak zawarty wniosek o rozpoznanie również postanowienia Sądu Apelacyjnego oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c.), co stwarzało Sądowi Najwyższemu możliwość oceny tego postanowienia w kontekście przesłanek z art. 168 § 1 k.p.c.

kc